Lietas Nr. A420245621
AA43-0486-26/18
ECLI:LV:ADAT:2026:0526.A420245621.19.S

Administratīvā apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2026.gada 26.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Anita Šteinberga, tiesnesis Valters Poķis un tiesnese Linda Vīnkalna,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz/Persona B/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Ogres novada pašvaldībai izdot administratīvo aktu par nekustamā īpašuma „Kalnugri" (kadastra Nr./numurs B/) nosaukuma maiņu uz „Lauras", sakarā ar /Persona B/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 24.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /Persona B/ 2021.gada 30.jūnijā vērsās Ikšķiles novada pašvaldībā ar iesniegumu par viņai piederošā nekustamā īpašuma /Adrese C/ (kadastra Nr./numurs B/) (turpmāk – nekustamais īpašums) nosaukuma maiņu uz „Lauras".

Ar Ogres novada pašvaldības Nekustamo īpašumu pārvaldes nodaļas 2021.gada 26.jūlija lēmumu Nr.10-2/28 nekustamā īpašuma nosaukumu atteikts mainīt. Ar Ogres novada pašvaldības 2021.gada 18.augusta lēmumu Nr.2-5.2/1541 (turpmāk – Lēmums) apstrīdētais lēmums atstāts negrozīts.

Lēmumā norādīts, ka atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 10.janvāra noteikumu Nr.50 „Vietvārdu informācijas noteikumi" (turpmāk – Vietvārdu informācijas noteikumi) 24.2.apakšpunktā norādītajam nekustamā īpašuma nosaukums var tikt mainīts, pamatojoties uz Valsts valodas centra atzinumu. Valsts valodas centrs 2021.gada 20.jūlija atzinumā nesaskaņoja pašvaldības lēmuma projektu par nekustamā īpašuma „Kalnugri" oficiālā vietvārda maiņu uz „Lauras", jo pašreizējais nekustamā īpašuma nosaukums pilnībā atbilst Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām.

[2] Pieteicēja iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu par administratīvā akta izdošanu, ar kuru nekustamā īpašuma nosaukums tiktu mainīts uz „Lauras".

Pieteikumā pieteicēja norāda, ka Lēmumā nav izskaidrots, kāpēc nosaukumu nedrīkst mainīt, tajā vien ietverta atsauce uz Valsts valodas centra atzinumu. Lēmums neatbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta prasībām. Nekustamā īpašuma nosaukums var tikt mainīts pēc pieteicējas iniciatīvas, jo nosaukums „Lauras" atbilst normatīvo aktu prasībām. Lēmums ir kļūdains, tas nesamērīgi aizskar pieteicējas tiesības. Būtiski privātpersonu tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumi ir attaisnojami tikai ar nozīmīgu sabiedrības labumu. Esošajam nosaukumam nav vietas izcelsmes un vēsturiska vietvārda nozīmes, tas nekustamajam īpašumam tika piešķirts 2013.gadā zemes ierīkošanas rezultātā.

[3] Ogres novada pašvaldība paskaidrojumā tiesai pieteikumu uzskata par nepamatotu un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz Lēmumā norādīto argumentāciju.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 24.novembra spriedumu pieteikums noraidīts.

Izvērtējot Valsts valodas centra atzinumu un sniegto skaidrojumu, tiesa secināja, ka pašreizējais nekustamā īpašuma nosaukums ir atbilstošs Vidzemes kultūrvēsturiskā novada tradīcijām, kā arī ir latviskas vai lībiskas cilmes vietvārds.

Tiesa atzina, ka attiecībā uz nekustamā īpašuma pašreizējo nosaukumu „Kalnugri" izpildās Vietvārdu informācijas noteikumu 37.2.1. un 37.2.3.apakšpunktā, kā arī 5.1.punktā noteiktie kritēriji – par oficiāliem vietvārdiem un oficiāliem paralēlnosaukumiem izvēlas tādus ģeogrāfisko objektu nosaukumus, kas iekļaujas latviskajā kultūrvidē, sekmē tās vērtību saglabāšanu un attīstību.

Tā kā nekustamā īpašuma pašreizējais nosaukums pilnībā atbilst Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām, tad atbilstoši šo noteikumu 29.3.apakšpunktā noteiktajam pašvaldība nav tiesīga pieņemt lēmumu par tā maiņu. Tādējādi nav izšķirošas nozīmes tam, ka pieteicējas izvēlētais nekustamā īpašuma nosaukums „Lauras" atbilst normatīvo aktu prasībām.

[5] Pieteicēja par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 24.novembra spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīts turpmāk minētais.

[5.1] Tiesas spriedums ir netaisnīgs un kļūdains, jo nav ņemti vērā pieteicējas norādītie fakti un tas, ka normatīvie akti neaizliedz nekustamā īpašuma nosaukumu maiņu. Tiesa nav pamatojusi, kāpēc nekustamā īpašuma nosaukumu nedrīkst mainīt.

[5.2] Valsts valodas centrs nepieņem lēmumus, bet sniedz atzinumus. Turklāt tas nav atzinis, ka nosaukums „Lauras" būtu neatbilstošs. Valsts valodas centrs tikai norādīja, kuram nosaukumam tas dod priekšroku.

[5.3] Tiesa secināja, ka uz nekustamā īpašuma pašreizējo nosaukumu izpildās Vietvārdu informācijas noteikumu 37.2.1. un 37.2.3.apakšpunktā noteiktie kritēriji, bet tā nevērtēja, vai minētie kritēriji izpildās arī attiecībā uz nosaukumu „Lauras".

[5.4] Tiesa neņēma vērā, ka nosaukums „Lauras" atbilst normatīvo aktu prasībām, tāpēc nosaukuma maiņai nav tiesisku šķēršļu. Pašvaldības regulāri maina zemes gabalu nosaukumus pēc zemes īpašnieku iniciatīvas. Ja nav tiesisku šķēršļu, tad pašvaldība nedrīkst ierobežot personas tiesības rīkoties likuma ietvaros.

[5.5] Apstāklis, ka nekustamajam īpašumam ir piešķirts iepriekšējam īpašniekam tīkamāks nosaukums, nenozīmē, ka pieteicēja to nedrīkst mainīt.

[5.6] Valsts valodas centrs izsaka viedokli par vārda *ugri* un *kalns* rašanos, nevis norāda uz nosaukuma vēsturiskumu vai piesaisti konkrētai vietai. Esošo nosaukumu izvēlējās nekustamā īpašuma iepriekšējie īpašnieki, jo viņiem tas patika. Konkrētajā vietā nav ne *kalnu*, ne *ugru*. Vārds *ugrs* ir cēlies no slāviska vārda *угрь*, kas tulkojumā nozīmē *zutis*. Pieteicējai nav pieņemams nekustamā īpašuma nosaukums, kurā ietverts slāvisks vārds.

[5.7] Būtiski privātpersonu tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumi ir attaisnojami tikai ar nozīmīgu sabiedrības labumu. Mainot īpašuma nosaukumu uz „Lauras", nav konstatējams sabiedrības interešu aizskārums. Savukārt liedzot nosaukuma maiņu, nesamērīgi tiek aizskartas pieteicējas īpašuma tiesības.

[6] Ogres novada pašvaldība paskaidrojumā par apelācijas sūdzību norāda turpmāk minēto.

[6.1] Valsts valodas centra atzinumi par vietvārdu atbilstību Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām ir saistoši institūcijām, kas piešķir vietvārdus.

[6.2] Normatīvajiem aktiem atbilstošs nekustamā īpašuma nosaukums nerada tiesiskus šķēršļus brīvi rīkoties ar šo īpašumu.

[6.3] Ogres novada pašvaldība nevar komentēt citu pašvaldību pieņemtos lēmumus. Ogres novada pašvaldība vienmēr izpilda normatīvajā aktā noteikto prasību un saņem Valsts valodas centra atzinumus nekustamā īpašuma nosaukuma maiņai. Normatīvie akti neaizliedz nosaukuma maiņu, taču konkrētajā gadījumā tam nebija pamata.

[6.4] Lēmums atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta prasībām un labas pārvaldības principiem. Pieteicējas iesniegums tika izskatīts sapratīgā termiņā, pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas procedūra bija vienkārša un neuzlika pieteicējai papildu pienākumus, pašvaldības rīcība pieteicējai neradīja nelabvēlīgas sekas.

[7] Izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, Administratīvā apgabaltiesa ar 2023.gada 11.oktobra spriedumu noraidīja pieteikumu.

[8] Ar Senāta Administratīvo lietu departamenta 2025.gada 10.decembra spriedumu lietā Nr.SKA-112/2025 Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 11.oktobra spriedums tika atcelts un lieta nosūtīta atkārtotai izskatīšanai apgabaltiesai.

Senāts konstatēja, ka lietā atbildētāja pusē nav pieaicināta Latvijas valsts un to pārstāvošais Valsts valodas centrs, proti, iestāde, uz kuras atzinuma pamata pašvaldība atteicās pārskatīt un mainīt nosaukumu pieteicējas īpašumam.

[9] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2026.gada 16.marta lēmumu lietā pieaicināts otrs atbildētājs, proti, Latvijas Republika un tās pusē iestāde – Valsts valodas centrs. Valsts valodas centrs paskaidrojumā norāda, ka pieteikums ir noraidāms.

[10] Pieteicēja un Ogres novada pašvaldība apgabaltiesai papildu paskaidrojumu par izskatāmās lietas apstākļiem nav sniegušas.

Motīvu daļa

[11] Rakstveida procesā pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[12] Vietvārdu informācijas noteikumu 24.2.apakšpunkts paredz, ka pašvaldība, pamatojoties uz Valsts valodas centra atzinumu, piešķir oficiālos vietvārdus, maina vietvārdu statusu un precizē to rakstības formu tās teritorijā

esošiem nekustamajiem īpašumiem.

[13] Pieteicēja 2021.gada 30.jūnijā vērsās Ikšķiles novada pašvaldībā ar iesniegumu par nekustamā īpašuma nosaukuma maiņu no „Kalnugri” uz „Lauras”.

Ogres novada pašvaldība atteica mainīt nekustamā īpašuma nosaukumu no „Kalnugri” uz „Lauras”, pamatojoties uz Valsts valodas centra 2021.gada 20.jūlija atzinumu, kurā norādīts, ka nosaukums „Kalnugri” pilnībā atbilst Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām.

Līdz ar to lietā ir strīds, vai Ogres novada pašvaldība pamatoti atteica mainīt nekustamā īpašuma nosaukumu no „Kalnugri” uz „Lauras”.

[14] Izskatāmajā lietā Senāts ir norādījis, ka atbilstoši Vietvārdu informācijas noteikumu 5.punktam vietvārdiem ir jābūt tādiem, kas „iekļaujas latviskajā kultūrvidē” un „atbilst latviešu valodas un Latvijas vēstures tradīcijām”. Vārda iekļaušanās latviskajā kultūrvidē ir jautājums, uz kuru atbildes rod etimoloģijas un kultūras pētnieki, tādēļ vispārīgi šāda rakstura strīdi nevar būt pieteikuma priekšmets. Tomēr Vietvārdu informācijas noteikumi šim valodas pētniecības jautājumam piešķir tiesiskas intereses raksturu. Tādēļ tiesa nevar principā atteikties izskatīt šādu lietu. Tas gan pats par sevi nenozīmē, ka ir pieļaujami strīdi, kuri pēc to rakstura aicina tiesu noskaidrot zinātnisko, vēsturisko vai sociālo patiesību tīri akadēmisku vai personisku interešu dēļ. Taču, ņemot vērā šādas pārbaudes izņēmuma raksturu, tiesas pārbaudes tvērums gan attiecībā uz izskatāmajiem jautājumiem, gan zinātnisko faktu apšaubīšanu, izskatot lietas, kurās ierosinātas par šāda rakstura tiesiskajām interesēm, ir ierobežots. Proti, tiesa var un tai ir jāpārbauda tas, vai zinātnisko faktu noskaidrošana konkrētajā lietā ir veikta tiesiskā un godīgā procedūrā, un interpretēt to, kādus jautājumus konkrētā tiesību norma atzīst par noskaidrojamiem.

Vietvārdu informācijas noteikumu mērķis ir vienlaikus saglabāt konkrēta apvidus vēstures mantojumu, nodrošināt tā nosaukuma iekļaušanos latviskajā kultūrvidē un nodrošināt atbilstību latviešu valodas normām. No šiem mērķiem ir izsecināma nepieciešamība, piešķirot vietvārdu privātpersonai piederošam īpašumam, salāgot trīs vienlīdz nozīmīgas intereses – privātpersonas, pašvaldības un sabiedrības (valsts).

Privātpersonai ir leģitīma interese asociēt sev piederošu īpašumu ar savu un savas ģimenes pagātni un turpinātību. Vienlaikus vispārīgi privātpersonai nav tiesību uz piemērotāko, labskanīgāko un patīkamāko nosaukumu (sal. *Senāta 2016.gada 5.septembra lēmuma lietā Nr.SKA-999/2016, Nr.A420275114, 10.punktu*). Tomēr arī tādam nekustamajam īpašumam, kuram ir iespējams piešķirt nosaukumu individuāli, proti, kura adresācija netiek veidota, to piesaistot publiskai ielai un tādēļ tas pēc savas būtības var būt individualizētāks nekā nekustamais īpašums, kas atrodas pilsētas vai ciema robežās, privātpersona savu leģitīmo interesi var īstenot tikai noteiktā ietvarā. Tā robežas nosaka nepieciešamība saglabāt nekustamo īpašumu kā daļu no konkrētās vai vēsturiskās pašvaldības teritorijas kultūrvēsturiskā mantojuma un sabiedrības (valsts) interese nodrošināt nosaukumu atbilstību latviešu valodas prasībām, kā arī veicināt latviešu valodas un latviskas kultūrtelpas saglabāšanu un attīstību. Turklāt kultūrvēsturiskā mantojuma teritoriālo tvērumu attiecībā uz Vietvārdu informācijas noteikumu 24.punktā minētajiem objektiem definē pašvaldības teritorija, nevis kultūrvēsturiskais Latvijas reģions, jo par kultūrvēsturiskās Latvijas reģiona nozīmes objektiem atbilstoši Vietvārdu informācijas noteikumu 25.punktam atbild valstspilsētu pašvaldības vai plānošanas reģioni. Ar šādu pieeju, proti, ar piesaisti konkrētai vēsturiskajai cilvēku apmešanās vietai, kurā nekustamais īpašums ietilpst, ir veidojami arī nekustamo īpašumu nosaukumi.

Šo trīs interešu salāgošana, sadarbības ar privātpersonu organizēšana un nonākšana pie galarezultāta ir piešķīrējinstitūcijas – šajā gadījumā pašvaldības – un Valsts valodas centra uzdevums; tiesa var tikai pārbaudīt un uzraudzīt to, vai šajā procesā ir ievērota tiesiska un godīga procedūra un rezultāts acīmredzami un izšķiroši neatstāj kādu no interesēm bez ievērības, nesniedzot izskaidrojumu vismaz minimālā apjomā tam, kā piešķīrējinstitūcija un Valsts valodas centrs ir nonācis pie konkrētā secinājuma. Tāpat tiesa var atbilstoši Vietvārdu informācijas noteikumu 5.3.apakšpunktam pārbaudīt, vai nosaukums atbilst labiem tikumiem, šajā pārbaudē ietverot arī izvērtējumu par to, vai konkrētās mājas nosaukums nepārkāpj pamattiesības (sal. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2011.gada 27.septembra lēmuma saistībā ar sūdzību* „L. Z. *pret Slovākiju”, iesniegums Nr. 27753/06, 72.–74.punktu*) un ir saderīgs ar Latvijas kā neatkarīgas un demokrātiskas valsts iekārtu un tās

konstitucionālajām pamatvērtībām (konstitucionālo identitāti) (sal. *Senāta 2018.gada 18.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-348/2018, ECLI:LV:AT:2018:0718.A420275114.2.S, 9.punktu*).

Līdz ar to izskatāmajā lietā tiesai jāpārbauda, vai pašvaldība un Valsts valodas centrs, atsakot nosaukuma maiņu, tiesiskā un godīgā procedūrā ir ņēmuši vērā trīs vienlīdz nozīmīgas intereses – privātpersonas, pašvaldības un sabiedrības (valsts).

[15] Vietvārdu informācijas noteikumu 1.punkts noteic, ka noteikumi regulē vietvārdu veidošanas, piešķiršanas, apstiprināšanas, uzkrāšanas, publiskošanas, izmantošanas, saglabāšanas un aizsardzības kārtību. Saskaņā ar šo noteikumu 3.punktu vietvārdus Latvijā veido latviešu valodā atbilstoši latviešu valodas normām. Savukārt 5.punkts paredz, ka par oficiāliem vietvārdiem un oficiāliem paralēlnosaukumiem izvēlas tādus ģeogrāfisko objektu nosaukumus, kas iekļaujas latviskajā kultūrvidē, sekmē tās vērtību saglabāšanu un attīstību, atbilst latviešu valodas un Latvijas vēstures tradīcijām, kā arī labiem tikumiem.

Saskaņā ar Vietvārdu informācijas noteikumu 16.punktu Valsts valodas centrs sniedz ekspertu atzinumu par vietvārda atbilstību šo noteikumu prasībām, un šis atzinums ir saistošs šo noteikumu III nodaļā minētajām vietvārdu piešķīrējinstitūcijām. Savukārt 16.[1]punkts paredz vietvārdu piešķīrējinstitūciju pienākumu iesniegt Valsts valodas centrā lēmuma projektu atzinuma saņemšanai. Atbilstoši noteikumu 24.punktam pašvaldība, pamatojoties uz Valsts valodas centra atzinumu, piešķir oficiālos vietvārdus, maina vietvārdu statusu un precizē to rakstības formu arī tās teritorijā esošiem nekustamajiem īpašumiem.

No minētajām normām izriet, ka Valsts valodas centra atzinums nav tikai konsultatīvs viedoklis, kuru pašvaldība varētu pēc saviem ieskatiem ņemt vai neņemt vērā, bet gan tiesiski nozīmīgs priekšnoteikums pašvaldības lēmuma pieņemšanai vietvārdu jomā.

[16] Vietvārdu informācijas noteikumu 29.punkts nosaka gadījumus, kuros vietvārdu piešķīrējinstitūcija nav tiesīga pieņemt lēmumu par oficiāla vietvārda vai oficiāla paralēlnosaukuma piešķiršanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu. Šā punkta 29.3.apakšpunkts īpaši paredz, ka lēmumu nedrīkst pieņemt, ja objekta pašreizējais nosaukums pilnībā atbilst šo noteikumu prasībām.

Tādēļ lietā par jau esoša nekustamā īpašuma nosaukuma maiņu izšķirošs nav tikai jautājums, vai pieteicējas piedāvātais jaunais nosaukums „Lauras" pats par sevi atbilst noteikumu prasībām, bet arī tas, vai pašreizējais nosaukums „Kalnugri" pilnībā atbilst noteikumu prasībām. Ja pašreizējais nosaukums tām atbilst, tad īpašnieces vēlme lietot citu, arī formāli pieļaujamu nosaukumu, pati par sevi nerada tiesisku pamatu mainīt esošo nosaukumu.

[17] Vietvārdu informācijas noteikumu 37.punkts paredz principus, kas ievērojami, piešķirot oficiālos vietvārdus, mainot vietvārdu statusu vai precizējot to rakstības formu. Tostarp vietvārdu piešķīrējinstitūcija priekšroku dod latviskas vai līdzīskas cilmes vietvārdam, vietvārdam, kas nerada pārpratumus attiecīgā ģeogrāfiskā objekta viennozīmīgā identificēšanā, attiecīgā kultūrvēsturiskā novada tradīcijām atbilstošam vietvārdam, objekta senākajam nosaukumam, ko vēl zina un lieto vietējie iedzīvotāji, vietvārdam, kas iespējami precīzi raksturo attiecīgā ģeogrāfiskā objekta īpatnības vai tā atrašanās vietu, kā arī labskanīgam vietvārdam.

Šie kritēriji nav aplūkojami atrauti no noteikumu 79.–83.punktā nostiprinātā vietvārdu aizsardzības mērķa – saglabāt Latvijas vietvārdu mantojumu, nepieļaut nepamatotu vietvārdu maiņu un saglabāt vietvārdu vēsturiskās, reģionālās un lokālās formas.

[18] Izvērtējot lietā esošos pierādījumus, nav pamata uzskatīt, ka nekustamā īpašuma pašreizējais nosaukums „Kalnugri" būtu vēsturiski ilgstoši lietots konkrētās zemes vienības vai viensētas nosaukums. Ar Ikšķiles novada domes 2013.gada 31 jūlija lēmumu „Par zemes ierīcības projekta /Adrese E/ īstenošanas otro posmu" tika atļauts īstenot zemes ierīcības projekta otro posmu, sadalot nekustamā īpašuma /Adrese E/ sastāvā esošu zemes vienību. Ar šo lēmumu vairākām projektētajām zemes vienībām tika piešķirti jauni nosaukumi — /Adrese F/,

/Adrese G/, /Adrese H/, „Kalnugri”, /Adrese I/ un /Adrese J/. Projektētajai zemes vienībai Nr.5 ar platību 1 ha tika piešķirts nosaukums „Kalnugri”. Lēmums pieņemts, tostarp pamatojoties uz toreizējā īpašnieka iesniegumu par zemes vienību atsavināšanu (*lietas 115.lapa*).

Tādējādi nav pamata uzskatīt, ka „Kalnugri” būtu konkrētajā vietā sen lietots, no vietējo iedzīvotāju mutvārdu tradīcijas pārņemts vai ar konkrēto zemes vienību vēsturiski saistīts mājvārds. Lietā esošie materiāli liecina, ka šis nosaukums konkrētajai zemes vienībai piešķirts salīdzinoši nesen zemes ierīcības projekta īstenošanas procesā.

Vienlaikus šis apstāklis pats par sevi nenozīmē, ka pašreizējais nosaukums neatbilst Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām. Izskatāmās lietas priekšmets nav 2013.gada lēmuma par nosaukuma sākotnējo piešķiršanu tiesiskums, bet gan pašvaldības 2021.gada atteikums pēc jaunās īpašnieces iniciatīvas mainīt jau pastāvošu oficiālo vietvārdu.

Līdz ar to noskaidrojams, vai šobrīd esošais nosaukums „Kalnugri” pēc savas formas, valodiskās uzbūves un Valsts valodas centra skaidrotās kultūrvēsturiskās nozīmes atbilst Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām.

[19] Pašvaldība, saņemot pieteicējas iesniegumu par nekustamā īpašuma nosaukuma maiņu, iesniedza Valsts valodas centram lēmuma projektu par oficiālā vietvārda „Kalnugri” maiņu uz „Lauras”. Valsts valodas centrs 2021.gada 20.jūlija atzinumā šo lēmuma projektu nesaskaņoja. Atzinumā norādīts, ka lēmuma projekts ir pretrunā Vietvārdu informācijas noteikumu 29.3.apakšpunktam, jo nekustamā īpašuma pašreizējais nosaukums „Kalnugri” pilnībā atbilst šo noteikumu prasībām. Atzinumā secināts, ka līdz ar to priekšlikums par nosaukuma maiņu ir noraidāms kā nepamatots (*lietas 9.lapa*).

Sākotnējais Valsts valodas centra 2021.gada 20.jūlija atzinums ir formulēts lakoniski. Tajā nav izvērsti analizēta ne nosaukuma „Kalnugri” cilme, ne pieteicējas piedāvātā nosaukuma „Lauras” atbilstība Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām. Tomēr vēlāk Valsts valodas centrs savu vērtējumu ir konkretizējis. Sniedzot pieteicējai atbildi 2021.gada 23.septembrī, Valsts valodas centrs norādīja, ka pieteicējas izvēlētais jaunais nosaukums „Lauras” formāli atbilst Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām, tomēr arī pašreizējais nosaukums „Kalnugri” šīm prasībām atbilst gan formāli, gan pēc būtības. Valsts valodas centrs paskaidroja, ka šādā gadījumā priekšroka dodama Vidzemes kultūrvēsturiskā novada tradīcijām atbilstošam latviskas un lībiskas cilmes vietvārdam „Kalnugri” (*lietas 8.lapa*).

Administratīvajai rajona tiesai Valsts valodas centrs 2022.gada 26.oktobrī sniedzis informāciju ar plašāku pamatojumu, norādot, ka vietvārds „Kalnugri” ir saliktenis no lietvārdiem*kalns* un *ugri*. Lietvārds *kalns* ir mantots latviskas (baltiskas) cilmes vārds, kam pamatā indoeiropiešu sakne *kel-* ar nozīmi „celt”. Lietvārds *ugri*ir nosaukums tautu grupai Austrumeiropā un Āzijas ziemeļrietumos (piemēram, ungāriem), kurai radniecīgo somugru (lībiešu, igauņu, votu vai krieviņu) pārstāvji vēsturiski apdzīvojuši arī tagadējo Latvijas teritoriju. Tātad arī šī vietvārda „Kalnugri” sastāvdaļa iekļaujas latviskajā kultūrvidē, atbilst latviešu valodas un Latvijas vēstures tradīcijām, kā arī atbilst labiem tikumiem. Nekustamā īpašuma nosaukums jeb oficiālais vietvārds „Kalnugri” pilnībā atbilst Vidzemes kultūrvēsturiskā novada tradīcijām kā viens no kopējās Latvijas vēstures tradīcijas elementiem. Šī tradīcija dažādos vēstures periodos veidojusies daudzu tautu (tostarp arī ugru) ietekmē. Vietvārds „Kalnugri” iekļaujas latviskajā kultūrvidē un sekmē tās vērtību saglabāšanu, kā to paredz Vietvārdu informācijas noteikumu 5.1.apakšpunkts.

Vienlaikus Valsts valodas centrs ir vērtējis to, ka arī pieteicējas izvēlētais nekustamā īpašuma jaunais nosaukums „Lauras” formāli atbilst Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām. Tomēr Valsts valodas centrs uzsvēra, ka pašreizējais nosaukums „Kalnugri” šīm prasībām atbilst gan formāli, gan pēc būtības. Valsts valodas centrs norādīja, ka „Lauras” ir vietvārds, kas veidots no personvārda „Laura”, kuram ir latiņu izcelsme, savukārt „Kalnugri” ir latviskas un somugriskas jeb lībiskas cilmes vietvārds. Tādēļ Valsts valodas centra ieskatā nav objektīva pamata mainīt pašreizējo oficiālo vietvārdu uz pieteicējas piedāvāto nosaukumu (*lietas 43.lapa*).

[20] Apgabaltiesa ņem vērā, ka Valsts valodas centrs savos paskaidrojumos nosaukuma „Kalnugri” atbilstību pamatojis ar Vidzemes kultūrvēsturiskā novada tradīcijām. Tomēr šī atsauce nav saprotama kā abstrakts secinājums par nosaukuma iederību jebkurā Vidzemes novada teritorijā. Atbilstoši Senāta šajā lietā sniegtajai interpretācijai kultūrvēsturiskā mantojuma teritoriālo tvērumu attiecībā uz Vietvārdu informācijas noteikumu

24.punktā minētajiem objektiem nosaka konkrētā pašvaldības teritorija, nevis kultūrvēsturiskais Latvijas reģions kopumā. Tādēļ Valsts valodas centra atsauce uz Vidzemes kultūrvēsturiskā novada tradīcijām šajā lietā vērtējama kopsakarā ar konkrēto teritoriju, kurā nekustamais īpašums atrodas, proti, /Nosaukums/ pagastu, vēsturisko /Nosaukums B/ teritoriju un attiecīgās pašvaldības teritorijas kultūrvēsturisko kontekstu.

Šādā izpratnē Valsts valodas centra paskaidrojums nav vērtējams kā apgalvojums, ka nosaukums „Kalnugri" būtu pierādīti sens vai ilgstoši lietots konkrētās zemes vienības mājvārds. Kā jau norādīts, lietas materiāli šādu secinājumu neapstiprina. Valsts valodas centra vērtējums ir saprotams tādējādi, ka pēc nosaukuma valodiskās uzbūves un tajā ietvertajām semantiskajām sastāvdaļām tas nav svešs konkrētās teritorijas latviskajai kultūrvidei un Latvijas vēstures tradīciju kopumam, kurā ietilpst arī somugru tautu vēsturiskās klātbūtnes slānis.

[21] Pēc Senāta sprieduma un lietas nodošanas jaunai izskatīšanai Valsts valodas centrs tika pieaicināts lietā atbildētājas Latvijas Republikas pusē un 2026.gada 2.aprīlī sniedza paskaidrojumu apgabaltiesai. Šajā paskaidrojumā Valsts valodas centrs uzturēja iepriekš pausto viedokli, ka nav objektīva pamata mainīt pašreizējo nosaukumu „Kalnugri" uz „Lauras", jo pašreizējais nosaukums pilnībā atbilst Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām. Valsts valodas centrs arī norādīja, ka apstāklim, ka nosaukums „Kalnugri" piešķirts tikai 2013.gadā, nav izšķirošas nozīmes, ja tas atbilst minēto noteikumu prasībām. Tāpat Valsts valodas centrs noraidīja pieteicējas norādi par nosaukuma sastāvdaļas „ugri" saistību ar slāvu cilmes vārdu*угрь* ar nozīmi „zutis", paskaidrojot, ka šajā gadījumā „ugri" saistāms ar somugru tautas apzīmējumu latviešu valodā (*lietas 172.lapa*).

Apgabaltiesa nesaskata, ka Valsts valodas centra vērtējums būtu nesaprotams, balstīts uz acīmredzami neatbilstošiem apsvērumiem vai sniegts procedūrā, kas liegtu procesa dalībniekiem to pārbaudīt. Valsts valodas centrs ir paskaidrojis, kādēļ nosaukums „Kalnugri" pēc tā valodiskās uzbūves un semantiskajām sastāvdaļām iekļaujas latviskajā kultūrvidē un Latvijas vēstures tradīciju kopumā, kā arī ir vērtējis pieteicējas piedāvāto nosaukumu „Lauras", atzīstot tā formālu atbilstību noteikumu prasībām. Tādēļ nav pamata secināt, ka Valsts valodas centrs un pašvaldība, atsakot nosaukuma maiņu, būtu atstājuši bez ievērības pieteicējas leģitīmo interesi individualizēt sev piederošu īpašumu.

[22] Pieteicējas vēlme mainīt nekustamā īpašuma nosaukumu uz „Lauras" nav noraidāma kā nenozīmīga vai ārpus tiesiskās aizsardzības esoša interese. Atbilstoši Senāta norādītajam privātpersonai ir leģitīma interese asociēt sev piederošu īpašumu ar savu un savas ģimenes pagātni un turpinātību. Turklāt arī Valsts valodas centrs ir atzinis, ka nosaukums „Lauras" formāli atbilst Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām. Tādēļ pieteicējas piedāvātais nosaukums pats par sevi nav normatīvajam regulējumam neatbilstošs.

Tomēr, vērtējot pieteicējas interesi kopsakarā ar pašvaldības un sabiedrības interesēm, apgabaltiesa ņem vērā, ka Vietvārdu informācijas noteikumu regulējums nav vērsts tikai uz atsevišķa īpašnieka vēlmes īstenošanu, bet arī uz vietvārdu stabilitāti un vietvārdu mantojuma aizsardzību. Noteikumu 79.punkts paredz, ka valsts saglabā un aizsargā Latvijas vietvārdu mantojumu, nepieļaujot nepamatotu vietvārdu maiņu, savukārt 82.punkts kā vietvārdu aizsardzības pamatprincipus min vēsturisko, reģionālo un lokālo formu saglabāšanu un vietvārdu standartizāciju atbilstoši Latvijas tradicionālajai kultūrvidei. Līdz ar to īpašnieka maiņa un jaunā īpašnieka saprotama vēlme īpašumu asociēt ar savu personisko vai ģimenes identitāti pati par sevi vēl nav pietiekams pamats jau esoša oficiālā vietvārda maiņai, ja kompetentā institūcija ir atzinusi šā vietvārda atbilstību noteikumu prasībām.

Tāpat jāņem vērā, ka nekustamā īpašuma nosaukumam ir ne tikai individualizējoša nozīme īpašnieka skatījumā, bet arī publiskas identificēšanas funkcija, jo tas tiek izmantots administratīvajos dokumentos, zemesgrāmatā, adresācijā un citās valsts informācijas sistēmās. Tādēļ nekustamā īpašuma nosaukuma maiņa var radīt nepieciešamību pēc izmaiņām vairākos reģistros un dokumentos, kā arī ietekmēt adresācijas objekta identificēšanas skaidrību. Šie apsvērumi paši par sevi nav izšķiroši katrā atsevišķā gadījumā, tomēr tie pamato sabiedrības un pašvaldības interesi vietvārdu stabilitātē un nepamatotas maiņas nepieļaušanā.

[23] Izvērtējot pašreizējā nosaukuma „Kalnugri" atbilstību Vietvārdu informācijas noteikumu 5.3.apakšpunktam, proti, vai tas atbilst labiem tikumiem un neaizskar pamattiesības, apgabaltiesa ņem vērā

pieteicējas apsvērumu, ka nosaukuma sastāvdaļa „ugri” esot saistāma ar slāvu cilmes vārdu*угрь* ar nozīmi „zutis” un tādēļ viņai šāds nosaukums nav pieņemams.

Tomēr minētais viedoklis nav pamatots, jo atbilstoši Valsts valodas centra sniegtajam skaidrojumam konkrētajā vietvārdā „ugri” saistāms ar somugru tautas apzīmējumu latviešu valodā. Apgabaltiesai nav pamata secināt, ka nosaukums „Kalnugri” saturētu aizskarošu, diskriminējošu vai cilvēka cieņu aizskarošu nozīmi, kā arī ka tas būtu nesaderīgs ar Latvijas kā demokrātiskas tiesiskas valsts konstitucionālajām pamatvērtībām.

[24] Ievērojot minēto, apgabaltiesa secina, ka Valsts valodas centra vērtējums par pašreizējā nosaukuma „Kalnugri” atbilstību Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām ir ticis sniegts pārbaudāmā procedūrā un ir pietiekami izskaidrots. Lietā nav konstatējams, ka šajā vērtējumā būtu ignorēta pieteicējas leģitīmā interese vai ka pašreizējais nosaukums neatbilstu Vietvārdu informācijas noteikumu 5.punktā ietvertajiem kritērijiem.

Tā kā pašreizējais nosaukums „Kalnugri” pilnībā atbilst Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām, atbilstoši minēto noteikumu 29.3.apakšpunktam pašvaldībai nebija tiesiska pamata pieņemt lēmumu par šā nosaukuma maiņu uz „Lauras”. Apstāklis, ka pieteicējas piedāvātais nosaukums „Lauras” pats par sevi formāli atbilst Vietvārdu informācijas noteikumu prasībām, šo secinājumu nemaina, jo šajā lietā izšķiroša nozīme ir pašreizējā oficiālā vietvārda atbilstībai noteikumu prasībām.

[25] Ievērojot minēto, Administratīvā apgabaltiesa pieteikumu atzīst par nepamatotu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /Persona B/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Ogres novada pašvaldībai izdot administratīvo aktu par nekustamā īpašuma „Kalnugri” (kadastra Nr./numurs B/) nosaukuma maiņu uz „Lauras”.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese Tiesnesis Tiesnese
referente

A.Šteinberga
V.Poķis
L.Vīnkalna